

Kommunstyrelsen

2023-04-17

Dnr KS 2023-415

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet

Yttrande över - Remiss - Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (SOU 2022:57)

Härmed inges Linköpings kommuns yttrande över betänkandet SOU 2022:57, Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (Fö2023/00074).

Sammanfattning

Linköpings kommun instämmer till huvuddel i betänkandets förslag, men vill lämna följande kommentarer.

- Inom Linköpings tätort är ett flertal företag och myndigheter av nationell betydelse för totalförsvaret lokaliserade, vilket innebär behov av såväl försörjning som skyddsåtgärder.
- Behovet av utbyggnad av skyddsrum är stort i Linköpings kommun då kommunens befolkning vuxit med över 60 % sedan 1968.
- Linköpings kommun avstyrker utredningens förslag om en statlig beredskapsorganisation för räddningstjänst. Linköpings kommun anser att de kommunala räddningstjänstorganisationerna istället bör tillföras personal genom civilplikt samt förstärkningsmateriel.
- Linköpings kommun anser inte att utredningens förslag ger kommunerna förutsättningar för att genomföra storskalig utrymning och inkvartering vid höjd beredskap, då det inte är realistiskt att basera kommunernas organisation för dessa krävande uppgifter på frivilliga. Istället bör fler grundutbildade civilpliktiga tillföras kommunerna.
- De i betänkandet föreslagna tillkommande uppdragen för kommunen innebär ökade kostnader som staten fullt ut behöver kompensera kommunen för.

Skyddsrum och skyddade utrymmen (avsnitt 6)

Linköping är en växande stad och Sveriges femte största kommun. Befolkningen i kommunen har sedan 1968 ökat med över 60%. Detta innebär att de skyddsrum som idag finns att tillgå inte möter de behov som finns, avseende vare sig placering eller antal skyddsrumspplatser. Utifrån Linköpings betydelse är det angeläget att byggandet av nya skyddsrum ges hög prioritet även inom Linköpings kommun.

I betänkandet föreslås att Försvarmakten ges tillfälle att yttra sig vid MSB:s beslut om behovet av skyddsrum samt var skyddsrum ska vara belägna. Linköpings kommun anser att även berörda kommuner bör ges tillfälle att yttra sig över vilka områden inom kommunen som skyddsrum ska vara belägna.

I betänkandet föreslås även att kommunen ska ansvara för information om iordningställande och användning av skyddsrum och skyddade utrymmen till invånare samt ägare och nyttjanderättshavare till byggnader och andra anläggningar inom kommunen. Linköpings kommun anser att uppgiften till kommunerna behöver preciseras.

Betänkandet innehåller förslag på ändringar i PBL. Linköpings kommun anser att det krävs tydliga avgränsningar och vägledningar syftande till att inte i onödan öka kommunernas administrativa börda avseende hanteringen av bygglovsärenden.

Utrymning med efterföljande inkvartering (avsnitt 8)

Utredningen föreslår att länsstyrelserna ska få möjlighet att yttra sig innan MSB meddelar beslut om vilka områden som ska planläggas för utrymning respektive inkvartering. Linköpings kommun anser att även berörda kommuner bör ges möjlighet att yttra sig i frågan, då det är kommunerna som ska ansvara för planeringen och genomförandet av såväl utrymningen som inkvarteringen.

I betänkandet föreslås kommunen ansvara för verkställigheten av beslut om utrymning och inkvartering vid höjd beredskap. Linköpings kommun anser att det är rimligt att kommunen ges detta ansvar, men det förutsätter en kommunal stödorganisation med civilpliktiga i mobiliseringsbara enheter för att kommunen ska klara av uppgifterna.

Samhällets förmåga att skydda och hjälpa civilbefolkningen (avsnitt 10)

Linköpings kommun avstyrker förslaget att inrätta en ny statlig beredskapsorganisation för räddningstjänst. Linköpings kommun anser att det är de kommunala räddningstjänstorganisationerna som bör tillföras personal genom civilpliktiga i mobiliseringsbara enheter, samt förstärkningsmateriel.

Utredningen bedömer att kommunala verksamheter som äldreomsorg och förskola helt eller delvis kan behöva upphöra vid ett väpnat angrepp, och att de ordinarie kommunala personella resurserna då i stället måste inriktas på att kunna ge kommuninvånarna ett grundläggande skydd och stöd. Linköpings kommun delar inte denna bild. Vid en storskalig utrymning kommer sannolikt merparten av den kommunala personalen att behövas för att utrymma de egna verksamheterna. Linköpings kommuns bedömning är att kommunerna därför behöver tillföras civilpliktiga för att kunna lösa de tillkommande och krävande uppgifterna med storskalig utrymning och inkvartering.

Konsekvensanalys (avsnitt 11)

De uppdrag som i betänkandet föreslås ges till kommunerna innebär för Linköping kommuns del krav på ökad bemanning och därmed betydande ökade kostnader. Linköpings kommun förutsätter att staten fullt ut kompenserar kommunen för ökade kostnader.

Vidare anser Linköpings kommun att flera av förslagen kräver ytterligare konsekvensanalys innan regeringen eventuellt beslutar att gå vidare med dessa.

Linköpings betydelse för totalförsvaret

Inom kommunen är ett antal företag och myndigheter av nationell betydelse för totalförsvaret lokaliserade. Det innebär dels att dessa kan vara utsatta för en motståndares angrepp, vilket ställer krav på skyddsåtgärder, dels att medarbetare vid dessa företag och myndigheter behöver kunna ges förutsättningar att verka även vid höjd beredskap. Detta ställer bland annat krav på väl fungerande försörjning med el, vatten, livsmedel, vård och omsorg även under störda förhållanden, men även en god tillgång till skyddsrum och skyddade utrymmen samt en gedigen planering för utrymning och inkvartering.

För Linköpings kommun

Kristina Edlund
Kommunstyrelsens ordförande